

Anatomi Eğitimi Alan Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Anatomi Dersine Yönelik Metaforları

Metaphors for Anatomy Lesson of Students Who Received Anatomy Education in Faculty of Medicine and Faculty of Dentistry

Mehmet Ali ÇAN (ORCID: 0000-0002-2385-248X)

Çanakkale Onsekiz Mart Tıp Fakültesi, Çanakkale, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Mehmet Ali ÇAN, E-Posta: drmacan@gmail.com

Özet

Amaç: Kısaca “bir şeyi başka bir şey ile anlatmak” anlamında kullanılan metafor, kişilerin belli bir takım durum, kavram ve olguları çok bilinen başka birtakım ifadelerle açıklanmasıdır. Genellikle dilbilimcilerin söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatı olarak ele aldıkları, ancak daha çok eğitim alanında kullanılan ve araştırmalara konu olan metafor aynı zamanda bilgiye ulaşmada kullanılabilen yöntemlerdir. Sağlık alanında eğitim veren kurumlarda verilen Anatomi dersleri temel derslerden biridir ve eğitimin ilk yıllarında oldukça geniş bir yer kaplamaktadır. Bu nedenle eğitim alan öğrencilerin görüşleri önem taşımaktadır. Bu çalışmada tıp fakültesi ve diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin Anatomi dersine yönelik düşüncelerini ve anlamlandırmalarını metaforlar aracılığıyla araştırmak amaçlanmıştır.

Yöntem: Etik kurul onayı alınmasının ardından çalışmaya katılmayı kabul eden Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerine dört sorudan oluşan bir anket online olarak uygulanmış ve verilen cevaplar içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Mart 2021 - Mayıs 2021 arasında sürdürülen veri toplama dönemi sonucunda 74 Diş Hekimliği Fakültesi ve 60 Tıp Fakültesi öğrencisi olmak üzere toplam 134 öğrenci çalışma için onam vererek araştırmaya katılmıştır. Çalışmaya katılanların 82’si kadın, 52’si erkektir. Öğrencilerin % 38,8’i Anatomi dersi hakkında olumlu görüşlere sahipken, 61,2’si olumsuz görüş bildirmiştir. Öğrencilerin % 81,3’ü Anatomi dersini somut bir kavramla, % 18,7’si ise soyut bir kavramla ifade etmiştir. Anatomi ile eşleştirilen kavramların % 14,2’si sağlıkla ilgili, % 85,8’i ise sağlık alanıyla ilgisizdir. İfadelerin % 33,7’si nesne, 24,6’sı eylem, % 17,9’u durum, % 13,4’ü yer, % 10,4’ü kavram olarak sınıflandırıldı.

Sonuç: Araştırma sonucundaki gözlemlerimize göre Anatomi dersi diş hekimliği ve tıp fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde büyük bir yük oluşturmakta ve bir stres kaynağı olmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin çoğu dersin önemli olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Bu veriler ışığında, anatomi derslerini öğrenciler açısından daha çekici duruma getirmek, gereksiz bilgi ve detaylardan kaçınarak mesleki yaşantılarında kullanacakları bilgileri vermek, ders konularını klinik durumlarla ilişkilendirerek ilgiyi artırmak gerektiği düşüncesine varılmıştır.

Anahtar sözcükler:
Anatomi, Metafor, Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Nitel Araştırma

Keywords:
Anatomy, Metaphor, Medical Faculty, Dentistry Faculty, Qualitative Research

Gönderilme Tarihi
Submitted: 18.01.2022
Kabul Tarihi
Accepted: 25.02.2022

Künye: Çan MA. Anatomi Eğitimi Alan Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Anatomi Dersine Yönelik Metaforları. Tıp Eğitimi Dnyası. 2022;21(63):118-127

Abstract

Aim: Metaphor, which is used to mean "to describe one thing with another thing", is the explanation of certain situations, concepts and phenomena with other well-known expressions. Metaphor, which is generally considered by linguists as a rhetoric to embellish discourse, but is mostly used in the field of education and is the subject of research, is also one of the methods that can be used in reaching information. Anatomy courses given in institutions providing education in the field of health are one of the basic courses and take up a very large place in the first years of education. For this reason, the opinions of the students who receive education are important. In this study, it is aimed to investigate the thoughts and interpretations of the students of the faculty of medicine and dentistry about the Anatomy course through metaphors.

Methods: A questionnaire consisting of four questions was applied online to the students of Çanakkale Onsekiz Mart University Faculty of Medicine and Faculty of Dentistry, who agreed to participate in the study after the approval of the ethics committee, and the answers were evaluated qualitatively.

Results: As a result of the data collection period between March 2021 and May 2021, a total of 134 students, 74 from the Faculty of Dentistry and 60 from the Faculty of Medicine, participated in the study by giving their consent for the study. Of the participants in the study, 82 were female and 52 were male. While 38.8% of the students had positive opinions about the Anatomy course, 61.2 of them had negative opinions. 81.3% of the students expressed the Anatomy lesson with a concrete concept and 18.7% with an abstract concept. 14.2% of the concepts paired with anatomy are related to health, and 85.8% are unrelated to the field of health. 33.7% of the expressions were classified as object, 24.6% as action, 17.9% as situation, 13.4% as place and 10.4% as concept.

Conclusions: According to our observations as a result of the research, Anatomy course creates a great burden on students studying in dentistry and medical faculties and becomes a source of stress. In addition, most of the students stated that the course is important. In the light of these data, it has been concluded that it is necessary to make anatomy lessons more attractive to students, to avoid unnecessary information and details, to provide information that they will use in their professional lives, to increase interest by associating the course topics with clinical situations.

GİRİŞ

Bir obje, durum, fikir vb. hakkındaki bilgi her insan için ortak mıdır? Yoksa bilgi insanlar için farklı anlamlar ifade eder mi? Felsefenin epistemoloji alanındaki en eski ve kadim sorulardan biridir "mutlak ve evrensel bilginin olup olmadığı". Duyularla nesnel bir şekilde doğadan elde edilebilecek, kişiden kişiye değişmeyen mutlak ve evrensel bilginin olduğunu savunan filozoflar olduğu gibi, bilginin kişinin algılama ve anlamlandırması sonucunda oluşturulduğunu, fenomenlerin (görüngülerin) kişiden kişiye farklılık gösterdiğini savunan filozoflar da olmuştur. O halde bilgiye ulaşmada kullanılabilecek yöntemlerden biri de metafor kullanımudur.

Bilindiği gibi insanları karşılaştıkları olaylar, durumlar, nesnelere, kavramlar ve birlikte yaşadıkları toplumun diğer bireyleri hakkındaki

görüşleri, yaklaşımları birbirinden oldukça farklıdır. Kişisel bakış açısı diye açıklayabileceğimiz bu durum yaşamın birçok alanında tamamen kişiseldir ve diğer bireyleri etkilemediği sürece açıklanması ve yargılanması da çok önem taşımaz. Ancak bazı durumlarda durum değerlendirilmesi amacıyla kişileri olay, konu ya da süreç hakkında görüşleri alınarak değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu amaçla geribildirim alınacak durum, olay veya nesnelere ilgili kişilerin fikirlerini ortaya çıkarmak üzere çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de metafor kullanımudur.

Kısaca "bir şeyi başka bir şey ile anlatmak" anlamında kullanılan metafor, "bir kelimenin ya da kelime grubunun genel anlamda, bir nesnenin, başka bir nesne yerine, aralarında bir

benzerliği belirtmek için, mecazi olarak ifade edilmesi" şeklinde tanımlanmaktadır (1, 2). Böylelikle birtakım kavramlar için yüklenen anlamlar, kişilerin kafalarında oluşan imgeler ortaya çıkarılabilir (3). Metaforun temel işleyişinde kullanılan kavram, olgu veya olayların bir kısmı ya soyut olduğu ya karmaşık olması ya da kişilerin o konudaki bilgileri yeterince belirgin olmadığı durumlarda, onları daha basit, daha açık ve yaygın olarak bilinen diğer kavramlar aracılığıyla açıklanması üzerine kuruludur (4). Metaforlar örtük ve güçlü bir anlatım yöntemidir. Soyut durumların açıklanmasında, kullanılan örnekler vasıtasıyla olgu somutlaştırılarak kavranma oranı mümkün olan en yüksek noktaya çıkarılır (5).

Metaforlar genellikle dilbilimcilerin söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatı olarak ele alarak üzerinde daha çok durduğu ve incelediği alanda yer alsalar da günümüzde eğitim, sağlık, bilişim gibi birçok alanda dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi olarak kullanılmaktadırlar (6-14). Metafor kullanım ve analizlerinde aktive olan beyin bölgesinin belirlenmesiyle ilgili yapılmış birçok araştırma mevcuttur. Sonuçlar oldukça farklılık göstermekle birlikte genel olarak somut olgular ve kavramların doğrudan ilişkilendirilmesinde sol prefrontal korteks aktif bulunurken, dolaylı metaforik ilişkilerin sentez ve analizinde sağ prefrontal korteksin de eyleme katıldığı gözlenmiştir (13).

Morgan, metaforları sadece iletişim kapsamında görmemiş, genel anlamda dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme yöntemi olarak tanımlamıştır (15). Bireyler öğrenme sırasında yeni kavramları, eski bildikleriyle eşleştirerek anlamlandırır (16). Dolayısıyla metaforlar bireylerin kendi dünyalarını yapılandırmalarına ve anlamalarına yönelik kullandıkları oldukça etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Bu nedenle eğitim bilimcilerin üzerinde daha fazla durdukları bir konu olmuştur (9).

Lakoff ve Johnson'un ileri sürdüğü çağdaş metafor teorisine göre kavramsal metaforlar

soyut fikirleri açıklarlar. Yani insan zihninin derinliklerinde var olan anlamları, farklı benzetmeler yolu ile açığa çıkaran ve güçlü yorumlar yapabilmemizi sağlayan bir yöntemdir (17). Bu teoriye göre metaforlar kavramsal (conceptual) metafor, varlıksal (ontological) metafor, yön (orientational) metaforu olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır (18).

Metafor analizleri başta eğitim bilimi olmak üzere birçok alanda nitel araştırmalarda kullanılmaktadır. Kullanım amacı *süreci iyileştirme, süreci/ilerlemeyi açıklama* veya *sonu açıklama* olabilir. Metaforlar, kişilerin belli bir konudaki düşüncelerini açıklaması sırasında kullanıldığında kişinin özgürce düşünmesini teşvik eder, kendini en etkin biçimde ifade edebilmesine olanak sağlar ve söylenmek istenen daha az sözcükle, daha vurgulu bir biçimde ifade etmeye yararlar (4, 19). Metaforlar sadece süregelen durum hakkında değil, sürecin bundan sonraki kısmında olması gerekenler hakkında da bilgi vericidir (20).

Bilindiği üzere Anatomi dersi ülkemizde ve dünyada Tıp Fakülteleri ve Diş Hekimliği Fakültelerinin müfredatlarının ilk yıllarında yer almakta ve her iki fakülte eğitiminde yer alan birçok dersin bir temeli olarak önemli bir rol üstlenmektedir. Mesleğe atılan adımların ilklerinden birini oluşturan Anatomi dersi; kullanılan yoğun Latince terminoloji, vücudu oluşturan tüm yapıların görünüm, şekil, birbirleriyle olan fonksiyonel ve komşuluk ilişkilerini kapsayan içeriği nedenleriyle öğrencilerin oldukça korktuğu ve zorlandığı derslerdendir. Hem okulun sonraki aşamaları hem de mesleğin uygulandığı dönemlerde olan gerekliliğinden dolayı öğrenciler bu ders için oldukça fazla zaman ayırmak zorunda kalmaktadırlar. Bu araştırmada öğrencilerin Anatomi dersi hakkındaki düşünceleri metaforlarla öğrenilmek istenmiştir.

Bu çalışmada tıp fakültesi ve diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin Anatomi dersine yönelik düşüncelerini ve anlamlandırmalarını

metaforlar aracılığıyla araştırmak amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma Diş Hekimliği Fakültesi ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin eğitimlerinin ilk iki yılında aldıkları Anatomi dersine bakış açılarını inceleyen, nitel araştırma yöntemlerinden yorumlayıcı araştırma yaklaşımına göre yapılmıştır. Bu yöntemde gözlenebilir tek bir gerçeğin yerine çok sayıda gerçeği ya da tek bir olayı farklı şekillerde betimleme, anlama ve yorumlama amacı vardır (21).

Araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Etik Kurulunun 11.03.2021 tarih ve 05/04 sayılı kararı ile belirtilen onayı ile yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (22 – 24). Çalışma grubunda yer alacak öğrencilerin belirlenmesinde araştırmaya katılımda gönüllü olmak dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırma Tıp Fakültesinde öğrenim gören 900 öğrenci ile Diş Hekimliği Fakültesinde öğrenim gören 200 öğrenciye duyurulmuştur. Mart 2021-Mayıs 2021 arasında sürdürülen veri toplama dönemi sonucunda 74 Diş Hekimliği Fakültesi ve 60 Tıp Fakültesi öğrencisi olmak üzere toplam 134 öğrenci çalışma için gönüllü olmuş ve onam vererek araştırmaya katılmıştır. Çalışmaya gönüllülük onamı vererek katılan Tıp ve Diş Hekimliği Fakülteleri öğrencilerinin okul ve cinsiyet açısından dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Okul ve Cinsiyet Dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencileri	52	38,8	22	16,4	74	55,2
Tıp Fakültesi Öğrencileri	30	22,4	30	22,4	60	44,8
Toplam	82	61,2	52	38,8	134	100

Veri Toplama Aracı

Veriler araştırmaya katılan öğrencilerin doldurduğu, Google Formlar aracılığı ile oluşturulan ve online olarak yayınlanmış olan anket sonucunda elde edilmiştir. Form açılmadan önce öğrencilere bilgilendirme ve onam formu açılarak onamları alınmış, onam vermeyen öğrencilere form kapanmıştır. Veri

toplamak için açık uçlu 4 sorudan oluşan ve çevrimiçi uygulanan bir anket kullanılmıştır. Anketin içeriği Tablo 2’de verilmiştir. Hazırlanan anket Mart 2021-Mayıs 2021 tarihlerinde açık kalmış ve öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Elde edilen veriler Microsoft Excel programında hazırlanan tablolar şeklinde kaydedilmiş ve incelenmiştir.

Tablo 2. Veri Toplamak İçin Kullanılan Anket Soruları

Sorular	Hangi fakültede öğrenim görüyorsunuz?
	Cinsiyetiniz nedir?
	Anatomi dersleri gibidir.
	Çünkü

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde kategorileştirmenin birçok yolu olduğunu dile getiren Mayring iki çeşit kategorileştirmenin başat olduğunu açıklamıştır: Tümevarımsal ve tümdengelimsel analiz (25, 26).

Bu araştırmada tümevarımsal içerik analizinden yararlanılmıştır. Tümevarımsal içerik analizinde veri kodlanır, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılır.

BULGULAR

Ankette öğrencilerin Anatomi dersleri ile ilgili görüşlerinin sorulduğu 3 ve 4. sorulara verilen yanıtlar kategorize edilerek değerlendirmeye alınmış ve elde edilen sayısal değerler genel bir görüş açısı elde etmek için kullanılmıştır.

Yapılan gruplandırmalardan birisi öğrenci düşüncelerinin olumlu ya da olumsuz olmasıydı. Olumlu / olumsuz yargı olarak kabul edilirken tanım ya da açıklama kısımları incelenerek, kişinin genel düşüncesi anlaşılmaya çalışılmış ve her iki kısımdan birinde herhangi bir olumlu ifade görüldüğünde olumlu, olumsuz bir ifade tespit edildiğinde ise olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. Bazen ilk kısımda belirtilen bir kavram, ikinci kısımdaki açıklamada bir denekte olumlu olarak açıklanırken bir başkasında benzer bir kavramın açıklaması olumsuz olabilmektedir.

Açıklamalar da göz önüne alınarak yapılan

değerlendirmeye göre olumlu olarak kabul edilen ifadelere örnek olarak “ faydalı, deniz, araç sürmeyi öğrenmek, aydınlanmak, bir binanın temeli, bir doktorun beyaz önlüğü ...” gibi ifadeleri verebiliriz.

Olumsuz ifadelerin açıklamalarına baktığımızda genel olarak konuların fazlalığı, karmaşıklığı, farklı terimlerin bulunması en fazla öne çıkan görüşler olmuştur. Örneğin konuların fazlalığı ile ilgili olarak dipsiz kuyu, karadelik, sonsuz girdap gibi olumsuz ifadeler dış hekimliği fakültesi ve tıp fakültesi öğrencilerinin 5’er tanesi tarafından ifade edilmiştir. Ek olarak deniz, okyanus ve su gibi geniş bilinmeyenleri kapsayan ifadeler dış hekimliği fakültesi öğrencilerinin 6 tanesi, tıp fakültesi öğrencilerinin ise 2 tanesi tarafından ifade edilmiştir. Konuların karmaşıklığı ve zorluğu ile ilgili olarak labirent, bulmaca, bilmece, puzzle, problem gibi olumsuz kavramlar dış hekimliği fakültesi öğrencilerinin 13 tanesi, tıp fakültesi öğrencilerinin ise 8 tanesi tarafından ifade edilmiştir. Anatomik terminoloji nedeniyle olması muhtemel olarak, “yabancı dil, bilinmeyen ülke” gibi bilinmezliğin hâkim olduğu ifadeler dış hekimliği fakültesi öğrencilerinin 7 tanesi, tıp fakültesi öğrencilerinin ise 1 tanesi tarafından belirtilmiştir. Bu sınıflandırmaya göre elde edilen verilerin okul ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Elde Edilen Verilerde Kavramların **Olumlu / Olumsuz** Olarak Değerlendirilmesi

	Dış Hekimliği Fakültesi Öğrencileri				Tıp Fakültesi Öğrencileri				Toplam	
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Olumlu	25	48,1	13	59,1	6	20,0	8	26,7	52	38,8
Olumsuz	27	51,9	9	40,9	24	80,0	22	73,3	82	61,2
Toplam	52	100	22	100	30	100	30	100	134	100

Yapılan diğer bir gruplandırmada, öğrencilerin ifade ettikleri kavramın soyut ya da somut olması irdelenmiştir. “Sözlük, puzzle, bulmaca, deniz, okyanus, sebze çorbası...” gibi ifadeler somut, “Merak edici ve heyecan verici bir tanışma veya kavuşma, dünyayı tanımak, tatlı gelen acı, çözülemez bir karmaşa ...” gibi

ifadeler ise soyut olarak sınıflandırılmıştır. Bu ayrıma göre yapılan sınıflamada her iki okul öğrencileri de daha yüksek oranda Anatomi dersini somut bir kavram kullanarak ifade etmişlerdir. Bu sınıflandırmaya göre elde edilen verilerin okul ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Elde Edilen Verilerde Kavramların Somut / Soyut Olarak Değerlendirilmesi

	Dış Hekimliği Fakültesi Öğrencileri				Tıp Fakültesi Öğrencileri				Toplam	
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Somut	45	86,5	15	68,2	24	80,0	25	83,3	109	81,3
Soyut	7	13,5	7	31,8	6	20,0	5	16,7	25	18,7
Toplam	52	100	22	100	30	100	30	100	134	100

Bir başka sınıflamada öğrencilerin kullandıkları kavramın insan ve sağlık alanına ait olup olmaması değerlendirildi. Bu açıdan bakıldığında da kullanılan kavramları

%80’inden fazlasının sağlık dışı kavramlar olduğu tespit edildi. Bu sınıflandırmaya göre elde edilen verilerin okul ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Elde Edilen Verilerde Kavramların Sağlık Alanında / Sağlık Dışı Alanda Olarak Değerlendirilmesi

	Dış Hekimliği Fakültesi Öğrencileri				Tıp Fakültesi Öğrencileri				Toplam	
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Sağlık alanında	7	13,5	2	9,1	4	13,3	6	20,0	19	14,2
Sağlık dışı alanda	45	86,5	20	90,9	26	86,7	24	80,0	115	85,8
Toplam	52	100	22	100	30	100	30	100	134	100

Bir diğer kategorizasyonda ise belirtilen ifadeler **nesne, durum, eylem, kavram** ve **yer** olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır. “Sözlük, nar, bal, mineral, bulmaca, puzzle, tuğla” gibi nesnelere grubu en çok ileri sürülen ifadeler olmuştur. Ama bu nesnelere ilişkili çok yakın ifadeler de gözlenmiştir. Örneğin “bulmaca” ile ilişkili eylem grubunda “bulmaca çözmek”, “yabancı dil” ile ilişkili “yabancı bir dil öğrenmek” gibi ifadeler de benzer anlamlar içermektedir. Yine bir başka örnekte “Karmaşık bir kulaklığı

çözmek gibidir” ifadesi bir bulmaca çözmek ve bulmaca ile çok yakın anlamlar içermektedir. Durum olarak gruplandırdıklarımız “Gün batımı, Çözülemez bir karmaşa, Uzun otobüs yolculuğu, Keşif...” gibi ifadelerdir. “İlgi çekici, iyilik, faydalı ...” gibi ifadeler kavram; “deniz, okyanus, uzay, dipsiz kuyu, karadelik ...” gibi ifadeler yer olarak gruplandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre elde edilen verilerin okul ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Elde Edilen Verilerde İfadelerin İçerik Olarak Değerlendirilmesi

	Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencileri				Tıp Fakültesi Öğrencileri				Toplam	
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Nesne	19	36,5	7	31,8	8	26,7	11	36,7	45	33,7
Durum	12	23,1	1	4,6	4	13,3	7	23,3	24	17,9
Eylem	12	23,1	6	27,3	8	26,7	7	23,3	33	24,6
Kavram	5	9,6	3	13,6	4	13,3	2	6,7	14	10,4
Yer	4	7,7	5	22,7	6	20,0	3	10,0	18	13,4
Toplam	52	100	22	100	30	100	30	100	134	100

TARTIŞMA

Sağlık alanında eğitim veren tüm eğitim kurumlarının en temel ve hakkında en çok konuşulan derslerinden olan Anatomi hakkında öğrencilerin görüşleri büyük bir değer taşımaktadır. Çünkü bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğu günümüzde, ülkemizde klasik anlayışla verilmekte olan Anatomi derslerinin daha verimli, daha etkin, klinik durumlarla bağlantılı ve öğrenciler açısından zevkli geçmesi için bu görüşler göz önüne alınmalıdır. Literatürü araştırdığımızda ülkemizde daha çok Anatomi eğitim yöntemleri hakkında öğrenci görüşlerinin alınarak değerlendirildiği gözlenmiş olup, Anatomi dersi hakkında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar içerisinde öğrenciler tarafından genellikle Anatomi dersinin gerekliliği ve zor olduğu ileri sürülmüş, eğitim yöntemleri hakkındaki görüşleri irdelenmiştir (27 – 30). Yaptığımız çalışmanın sonuçlarını genel olarak gözlemediğimizde benzer şekilde öğrencilerin Anatomi dersinin önemini kavradıklarını, öğrenmek için oldukça fazla zaman ayırdıklarını tespit ettik. Ancak görüşlerini belirtirken büyük bir çoğunluğu konuların geniş olduğunu, birçok yabancı ifadenin bulunduğunu ve çok karmaşık geldiği için öğrenmenin zor olduğunu öne sürmüşlerdir.

Öğrenci görüşlerini incelediğimizde Anatomi ile ilgili en fazla olumlu ifade ileri süren grup sadece diş hekimliği fakültesinde eğitim gören erkek öğrencilerdi, diğer tüm gruplarda Tıp Eğitimi Dünyası / Ocak-Nisan 2022 / Sayı 63

olumsuz ifadeler daha fazla bulundu. Okul olarak baktığımızda diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin görüşleri birbirine çok yakınken, tıp fakültesi öğrencilerinin yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ü olumsuz ifadeler kullanmışlardı. Bunun nedeninin tıp fakültelerinde Anatomi eğitiminin daha kapsamlı olması ve yoğun bir pratik uygulamasının olduğunu düşünüyoruz.

Olumlu ifadelere baktığımızda “**Anatomi** heyecanlı, uzun soluklu bir roman gibidir”, “**Çünkü** bir kez başlayınca mutlaka sonunu görmek istersin”, “**Anatomi** harita gibidir”, “**Çünkü** gideceğimiz yeri bilmemiz, kaybolmamamız ve ona göre gitmemizi sağlar”, “**Anatomi** aydınlanmak gibidir”, “**Çünkü** hayata entegre bir çok parçaya sahiptir fakat biz anatomi öğrenene kadar bağlantıları ve anlamları yakalayamayız”, “**Anatomi** dünyayı tanımak gibidir”, “**Çünkü** insan vücudu dünya gibi karmaşık ve muhteşem bir düzene sahiptir ve bunu çözmek zevklidir” “**Anatomi** sözlük gibidir”, “**Çünkü** Bir sözcüğün bir cümleyi açıkladığı gibi, insan vücudunu açıklamayı ve anlamayı sağlar” örneklerinde olduğu gibi Anatomi dersinin gerekliliği ve verilen önem ön plana çıkmaktadır.

Olumsuz örnekleri ele aldığımızda ise daha çok Anatomi'nin yoğun, karmaşık ve öğrenilmesinin zor olduğu ifade edilmektedir. Örneğin bir cevapta “**Anatomi** labirent gibidir”, “**Çünkü** girdiğimiz zaman içinden çıkılması zor ve bir sürü yola ayrılır” denmiştir.

Benzer şekilde “**Anatomi** sonu olmayan kuyu **gibidir**”, “**Çünkü** ne kadar içine girsen de hep daha fazlası vardır”, “**Anatomi** Matruşka **gibidir**”, “**Çünkü** açtıkça karşımıza yeni bir şey çıkar”, “**Anatomi** akvaryumda balıklara bakmak **gibidir**”, “**Çünkü** camın (ekranın) arkasından güzel gözükiyo ama dokunup özümseyemiyorum” ve “**Anatomi** kumsal **gibidir**”, “**Çünkü** uzaktan bakınca tek bir bütün gibi yaklaştıkça bir sürü kum tanesi taş var” ifadeleri bu sonucu desteklemektedir. Bu konuda en ironik olan ifade bir tıp fakültesi öğrencisinin anatomik bir yapı kullanarak Anatomi’yi “penis” ile özdeşleştirilmesi olmuştur. Açıklamasında da anatomi dersinin zorluğu ile penis’in “kalın ve damarlı” olmasını eşleştirmiştir.

Bazı ifadeler bazen olumlu bazen de olumsuz olarak kullanılmıştır. Örneğin su ile konu fazlalığı ifade edilirken, bir açıklamada hayatın kaynağı olduğu ileri sürülerek Anatomi dersinin gerekliliği ifade edilmiştir. Bir ifadede olumsuz görüşle “**Anatomi** deniz **gibidir**”, “**Çünkü** sonu olmayan bir daldır” denerek konuların fazlalığı belirtilirken bir başka ifadede “**Anatomi** deniz **gibidir**”, “**Çünkü** yüzmeye başladığın zaman çıkmak istemezsin” denerek olumlu bir görüş ileri sürülmektedir. Benzer şekilde puzzle, bulmaca, yapboz, bilmece gibi ifadelerle genellikle konuların karmaşıklığı ileri sürülürken bir yorumda çözümden sonraki mutluluk belirtilmiştir.

Kullanılan ifadelere baktığımızda büyük bir çoğunluğunun yukarıda birçok örnekte belirttiğimiz gibi somut ifadeler olduğu, yaklaşık 1/5’lik bölümünün soyut ifadelerden oluştuğu tespit edilmiştir. Bunun sebebinin de anatomi dersinde elle tutulur, gözle görülür yapılardan oluşan insan vücudunun öğrenilmesinin etkili olduğunu düşünmekteyiz. Dersin içeriğini oluşturan somut bir yapı, somut kavramlar çağrıştırmaktadır. Soyut olarak vereceğimiz örneklerden birine göre “**Anatomi** iyilik **gibidir**”, “**Çünkü** çok çabuk unutulur”. Bir diğer örnekte ise “**Anatomi** Azrail **gibidir**”,

“**Çünkü** herkes korkar, ama kaçıışı yoktur” denmiştir.

İleri sürülen ifadeleri sağlık ve insanla ilişkilendirdiğimizde %80 den fazla bir kısmının sağlık dışı ifadeler kullandığını tespit ettik. Sağlıkla ilgili birkaç örneğe bakarsak; birinde “**Anatomi** bir doktorun beyaz önlüğü **gibidir**”, “**Çünkü** anatomi bilmeden doktor olunmaz” denerek dersin mutlak gerekliliği belirtilmiştir. Bir diğer örnekte Anatomi doğrudan sağlıkla ilişkilendirilmiş ve “**Anatomi** sağlık **gibidir**”, “**Çünkü** değerini sonradan anlarsın” denerek önemi üzerinde durulmuştur. Büyük olasılıkla tıp fakültesinin ileri dönemlerindeki bir öğrenci tarafından yazılan bu ifade derse yeterince çalışılmamasından kaynaklanan bir miktar pişmanlık da içermektedir.

Araştırmada kullandığımız metafor yöntemi sonuçlarından çıkardığımız göre Anatomi dersi dış hekimliği ve tıp fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde büyük oranda bir yük oluşturmakta ve bir stres kaynağı olmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin tamamına yakınında dersin önemli olduğuna dair görüş bulunmaktadır. Bundan sonra yapılması gereken şey anatomi derslerini öğrenciler açısından daha çekici duruma getirmek, gereksiz ayrıntı ve detaylardan kaçınarak mesleki yaşantılarında kullanacakları bilgileri vermek, ders konularını klinik durumlarla ilişkilendirerek ilgiyi artırmaktır.

SONUÇ

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin aşağıdaki görüşlere sahip olduğu elde edilmiştir:

- Anatomi dersi konuları çok fazladır
 - Konu içerikleri çok karmaşıktır ve öğrenilmesi zordur
 - Anatomi dersi birçok yeni terim içermektedir
 - Anatomi dersi en temel derslerdendir ve mutlaka gereklidir.
- Sonuç olarak Anatomi eğitiminde öğrencilere

Anatomi dersinde edinecekleri bilgileri ne zaman, nasıl kullanacağını açıkça belirten, öğrencilere dersi sevdirecek öğrenmeye teşvik eden yeni eğitim yöntemlerinin kullanılmasına ihtiyaç duyulduğunu ileri sürebiliriz.

KAYNAKLAR

1. Parın K. Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil. Söylem.2017; 3: 149-151.

2. Borchert DM. Encyclopedia philosophy. 2nd Ed. Detroit: Thomson Gale and Macmillan; 2006.

3. Yalçın M, Erginer A. İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi. 2012; 1(2): 229-256.

4. Güneş A, Fırat M. Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. AUAd. 2016; 2(3): 115-129.

5. Demirci K. Metafor: Bir Anlatım ve Üretim Mekanizması. Dil Bilimleri Kültür ve Edebiyat (Edt. M Sarıca, B. Sarıca). Ankara: Padam Yayınları; s.330-343, 2016.

6. Kalyoncu R. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının “Öğretmenlik” Kavramına İlişkin Metaforları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012; 9(20): 471-484

7. Ertürk R. İlkokul Öğrencilerinin “Öğretmen” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2017; 8 (3): 1-15. DOI: 10.19160/ijer.285232

8. Meral E, Küçük B, Gedik F. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre kavramına ilişkin metaforik algıları. Kastamonu Education Journal. 2016; 24(1): 65-78.

9. Saban A. Okula ilişkin Metaforlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Yaz 2008; 55:459-496

10. Saban A. Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2009; 7(2): 281-326.

11. Tortop HS. Öğretmen Adaylarının Üniversite Hocası Hakkındaki Metaforları ve Bir Değerlendirme Aracı Olarak Metafor. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi. 2013; 3(2): 153-160.

12. Yılmaz F, Göçen S, Yılmaz F. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Çalışma. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013; 9(1):151-164.

13. Lapsekili N, Yelboğa Z. Psikiyatride Metafor Kullanımı. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi. 2014; 3:116-125.

14. Rızvanoğlu K. The Use Of Metaphors In Graphical User Interface: Carryon With The Metaphor Or Time For A Paradigm Shift? Galatasaray Üniversitesi İletişim dergisi. 2004; 1:175-189.

15. Morgan, G. Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor (Çev. Gündüz Bulut). İstanbul: Mess. 1998

16. Fraenkel JR, Wallen NE. How to design and evaluate research in education. NY: McGrawHill. 2006.

17. Lakoff G, Johnson M. Metaphors we live by. University of Chicago Press. 2008.

18. Barr P, Biddle R, Noble J. A taxonomy of

- user-interface metaphors. In Proceedings of the SIGCHI-NZ Symposium on Computer-Human Interaction. pp. 25-30. 2002.
19. Demirtaş H, Çoban D. Üniversite Öğrencilerinin, Üniversite ve Fakülte Kavramlarına İlişkin Metaforları (İnönü Üniversitesi Örneği). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2014; 33(1): 113-143.
20. Çetinkaya SK. Öğrencilerin Kendi Mesleklerine İlişkin Algılarının Metafor Analizi ile İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Temmuz 2014/II; 36:137-150.
21. Dere İ. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki metaforik Algıları. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 2019; 20(1): 434-456. DOI:10.29299/kefad.2018.20.01.014
22. Maxwell JA. Qualitative research design: An interactive approach. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. 1996.
23. Patton MQ. Qualitative evaluation & research methods. Newbury Park, CA: Sage Publications. 2002.
24. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2011.
25. Mayring P. Qualitative Content Analysis: Theoretical Background and Procedures. Examples of Methodology and Methods (Eds: Angelika Bikner-Ahsbahr, Christine Knipping, Norma Presmeg), pp:365-380. Springer Dordrecht Heidelberg New York London. 2015. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-94-017-9181-6>
26. Mayring, P. Qualitative content analysis. Qualitative Social Research (On-line Journal). 2000; 1(2): Art 20.
27. Arı İ, Şendemir E. Anatomi Eğitimi Üzerine Öğrenci Görüşleri. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2003; 29 (2): 11-14.
28. Otağ İ, Otağ A. İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi Eğitimi Üzerine Öğrenci Görüşleri. Cumhuriyet International Journal of Education -vCIJE e. 2013; 2(3): 39-45. ISSN: 2147-1606
29. Uygur R, Çağlar V, Topçu B, Aktaş S, Özen OA. Anatomi Eğitimi Hakkında Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Int J Basic Clin Med. 2013; 1(2): 94-106.
30. Çetkin M, Turhan B, Bahşi İ, Kervancıoğlu P. Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi eğitimi hakkındaki düşünceleri. Gaziantep Medical Journal. 2016; 22(2): 82-88. Doi:10.5578/GMJ.32156